

Arbeids- og sosialdepartementet
Kulturdepartementet
(Kun digitalt på www.regjeringen.no)

Deres referanse: 20/2660
Vår referanse: 20/441
Dato: 14/10/2020

Høringsuttalelse – nemndsløsning for varslingssaker

1. Innledning

Vi viser til Arbeids- og sosialdepartementet og Kulturdepartementets høringsbrev av 24. juli 2020 om forslag til endringer i diskrimineringsombudsloven og arbeidsmiljøloven om blant annet nemndsløsning for varslingssaker.

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig.¹ NIM skal blant annet gi råd til Stortinget, regjeringen og andre offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene. Innspill i relevante høringsprosesser er en sentral del av vårt mandat.

NIM vurderer primært høringsnotater i lys av de rettslige rammene og føringene som følger av statens menneskerettslige forpliktelser etter Grunnloven og internasjonale konvensjoner. I utgangspunktet er det ikke NIMs oppgave å uttale seg om hensiktsmessigheten eller prioriteringen av virkemidler for å oppfylle disse forpliktelsene.

2. Om høringen

NIM synes det er positivt at myndighetene aktivt vurderer ulike virkemidler for å bidra til et best mulig fungerende varslingsinstitutt. NIM har i flere årsmeldinger fremhevet at arbeidet med å sikre gode rammevilkår for ansattes yringsfrihet, både rettslig og faktisk, er noe som bør prioriteres av myndighetene.² Et velfungerende varslingsinstitutt er en viktig del av dette.

Hvorvidt det skal opprettes en nemndsløsning for varslingssaker, og hvorvidt dette skal bygge på en eksisterende ordning som foreslåtte Diskrimineringsnemnda, anser NIM som

¹ Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter av 22. mai 2015 § 1.

² Se NIMs årsmelding 2019, Dokument 6 2019–2020, s. 46 med videre henvisninger. Ytringsfriheten er forankret i bl.a. Grunnloven § 100, Den europeiske menneskerettskonvensjon art. 10 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 19.

et hensiktsmessighetsspørsmål utenfor NIMs mandat å vurdere, slik NIM også kommenterte i høringsuttalelsen til Varslingsutvalgets utredning i NOU 2018: 6.³ NIM vil likevel understreke at uavhengig av valg av løsning, er det viktig at det sikres tilstrekkelig kompetanse hos nemndsaktørene. Varslingssaker kan innebære kompliserte spørsmål både rettslig og faktisk, der konfliktnivået kan være høyt og konflikten kan være sammensatt.

I forlengelsen av sistnevnte vil NIM nytte muligheten til å bemerke at det etter NIMs mening fortsatt er veiledningsfunksjonen til varslere/potensielle varslere (og potensielt arbeidsgivere) som presumtivt er det som vil kunne ha størst betydning for å bedre flere av utfordringene som Varslingsutvalget avdekket på varslingsfeltet, særlig knyttet til kunnskapsmangel og svak yringskultur.⁴ NIM vil derfor igjen understreke viktigheten av at også denne funksjonen prioriteres.⁵

NIM bidrar gjerne til videre avklaringer eller diskusjoner om ønskelig.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Erlend A. Methi
Fagdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

³ NIMs høringsuttalelse til NOU 2018: 6 av 10. september 2018 pkt. 10.

⁴ Ibid.

⁵ Dette gjelder uavhengig av om veiledning skjer gjennom nåværende ordninger, som Arbeidstilsynet, eller om man ser på nye løsninger, slik som en form for varslingsombud som Varslingsutvalget foreslo. Et forslag som NIM den gang mente at kunne ha gode grunner for seg.